

DRUŽBA — 77

V tomto článku chci uvést některé poznatky a zkušenosti, které jsme získali v průběhu spojeneckého cvičení DRUŽBA-77.

Cvičení začalo vyhlášením bojové pohotovosti v časných ranních hodinách. Jednotky a štáby zaujaly stanovené prostory. Činnost probíhala podle zpracovaných plánů, proto jsme si mohli prověřit jejich realitu a hledat další možnosti zkracování časových norem. Při plnění tohoto úkolu se potvrdila nutnost důsledného denního bojového rozdělení, rychlého a přesného získávání počtu osob, techniky a materiálu. Je nutné též podle konkrétní situace upřesnit úkoly velitelům a příslušníkům štábů.

Po dosažení pohotovosti obdržel svazek bojové nařízení k zaujetí výchozího prostoru pro cvičení. Pro přesun svazku jsme museli v některých případech stanovit i samostatné osy přesunu útvarů. K řízení přesunu jsme zřídili kontrolní stanoviště štábu svazku, zejména v těch místech, kde se na hlavní osy napojovaly jednotlivé útvary, na čáře výchozích míst a čáře rozchodů. Na samostatnou osu jsme poslali důstojníka štábu svazku s úkolem pomoci veliteli útvaru při řízení přesunu a kontrole plnění vydaných úkolů. S předstihem jsme vyslali průzkumy jednotlivých pochodových os a rekognoskační skupiny na plánovaná velitelská stanoviště. Ukázalo se, že v zímě je nutné zesílit rekognoskační skupiny pracovní skupinou, vybavenou nářadím a posypovým materiálem pro úpravu zájezdových cest. Podstatně se tím urychlí činnost při vlastním zaujímání velitelského stanoviště. Včas byla předsunuta na nové VS skupina pro řízení přesunu, která od stanovené čáry řídila zaujetí výchozího prostoru.

Osvědčilo se nám, že ke stanovené době pohotovosti byli povoláni

na VS styční důstojníci jednotlivých útvarů, kteří hlásili ukončení přesunu s náčrtem rozmístění jednotek útvarů. Na podkladě těchto hlášení jsme poslali bojové hlášení nadřízenému štábu. Ke spojení jsme využili stálých telefonních vedení a směrových rádiových stanic. Po zaujetí prostoru jsme organizovali kontroly s důrazem na maskování, strážní službu a bojové chování. Na VS jsme organizovali nácviky činnosti na jednotlivé signály zabezpečení bojové činnosti. Větší důraz jsme měli položit na přesnou znalost úkolů jednotlivce a podrobněji určit palebná stanoviště při obraně VS.

Po obdržení bojového úkolu přistoupil štáb svazku k plánování. Činnost probíhala podle metodiky práce ve zkrácených časových lhůtách i s vymezením času pro práci podřízených velitelů a štábů. Ukázalo se však, že někteří funkcionáři neznali dobře novou metodiku práce. Zejména nebyl při přednesených informacích respektován požadavek účelnosti a stručnosti. Proto docházelo v mnoha případech k zbytečné nervozitě. Přes některé dílčí nedostatky bylo rozhodnutí připraveno a vydáno ve stanovené časové lhůtě. Mohli jsme však lépe využít styčných důstojníků od jednotlivých útvarů k rychlejšímu předávání předběžných i bojových nařízení pomocí pošt. Úkolem svazku byla daleký přesun s překonáváním velkých vodních toků, zaujetí vyčkávacího prostoru odkud být připraven k přechodu do útoku v nařízeném směru nebo přejít do obrany na státní hranici. K organizaci boje byl dán dostatečný čas, kterého jsme využili i k průzkumu os přesunu, organizaci pořádkové služby a zaujetí stanovišť pro řízení přesunů. Organizovali jsme kontroly a pomoc při plánování na podřízených stupních. Všechna tato opatření v důsled-

ku složitých zimních podmínek sehrála svůj pozitivní význam.

Při zahájení přesunu jsme vyslali jeden zesílený pluk jako předsunutý odřad, což se ukázalo jako správné. Po zahájení agrese PO zesílil jednotky v příkrytí státní hranice a aktivní činností zabezpečil čáru zasazení hlavních sil divize. V ranních hodinách zahájila divize přesun po nařízených osách. Po projití východními místy hlavními silami divize zahájil protivník agrese a vysazením jedné vzdušné výsadkové brigády obsadil přechody přes řeku Labe na pravé ose a před naším sousedem pochodujičím vpravo od nás. Pro řízení činnosti se vytvořila složitá situace neboť předsunutý odřad byl již za řekou a postupoval v nařízeném směru. Situaci jsme řešili tak, že úkoly PO zůstaly nezměněny a byl vyčleněn motostřelecký pluk pochodujičím v hlavních silách divize na pravé ose, aby v součinnosti s pravým sousedem likvidoval výsadky a násilným přechodem překročil řeku Labe z chodu a ovládl přepravy. Při řešení tohoto úkolu se ukázalo, že v období plánování a příprav k vedení bojové činnosti jsme dostatečně nedocenili význam součinnosti s naším pravým sousedem. Neorganizovali a včas jsme nevyslali styčnou skupinu vybavenou pojítky k divizi, která postupovala vpravo. Neměli jsme dostatek zpráv o situaci a činnosti pravého souseda a proto i rozhodování pro hlubší manévry k ničení výsadku nebylo možné. Situaci jsme řešili tak, že velitel svazku s několika důstojníky vyjel na pozorovatelnu velitele sousední divize, kde upřesnil situaci a sladil vzájemná rozhodnutí. Vyslal dva důstojníky s rádiovou stanicí na VS našeho pravého souseda. Obdobně učinil pravý soused k nám.

Daleký přesun probíhal organizovaně v plánovaném čase i když na některých osách, kde nebyl narušován činností nepřítel, mohl být rychlejší. Dobře bylo organizováno pomocné VS pro řízení přesunu. Kladem bylo, že všechny přesuny proběhly bez mimořádných událostí a vážnější dopravní nehody. V nočních hodinách, kdy hlavní síly divize dosahovaly stanovený prostor, předsunutý odřad již v součinnosti s jednotkami příkrytí státní hranice bojoval s nepřitelem, který pronikl na naše území. Noci jsme využili k upřesnění úkolů, organizaci součinnosti na plastickém stole, ošetření a doplnění techniky, výdeji teplé stravy i krátkému odpočinku, zejména řidičů. V časných ranních hodinách byla vyvedena zbývající část dělostřelectva a protiletadlového dělostřelectva do palebných postavení. Ostatní útvary a jednotky se přesunovaly na čáru zasazení

k zaujetí bojové sestavy. Velitel svazku řídil zasazení divize ze své pozorovatelné s využitím směrových stanic a své osobní rádiové stanice. Tím bylo zabezpečeno, že čas „C“ měly všechny jednotky svazku jednotně. Důležitou úlohu při tom sehrály přesné propočty vzdáleností i nutného času k dosažení předního okraje obrany nepřítel. Na stupni svazku jsme je připravili až do praporů v to. Nezbytnou podmínkou je rovněž rychlé a včasné plnění všech rozkazů velitele svazku až v jednotlivých rotách. Při vedení útoku jsme nezávázali další dobu pobytu velitele svazku a náčelníků druhů vojsk na předsunutém velitelském stanovišti. Je nutné mít neustále na paměti, že hlavní místo velení u divize je velitelské stanoviště, z kterého vyjíždí velitel svazku se svojí skupinou jen na nezbytně nutnou dobu k vyřešení nutného úkolu. Vzhledem k celkové situaci na frontě přešel nepřítel na použití jaderných zbraní. Přípravy na přechod k použití jaderných zbraní se podařilo štábu svazku správně vyhodnotit a jednotky včas varoval. V tomto období byla již součinnost s pravým sousedem na velmi dobré úrovni. Ověrdčila se nám vzájemná pomoc, kdy v počátku byly jaderné údery vedeny na pravého souseda a naše divizní MSO bylo rozvinuto ve prospěch jeho zasažení jednotek. V průběhu další bojové činnosti nám náš soused tuto pomoc vrátil, když padly jaderné údery na naší divizi.

Odřady odstranění následků byly organizovány dobře a zasáhly včas. Bojeschopným jednotkám jsme ihned upřesnili bojové úkoly. Velký význam má správné předběžné vyhodnocení ztrát i propočtu doby pro obnovu bojeschopnosti jednotek pro přijetí reálného rozhodnutí.

Vzhledem k celkové situaci a protiúderu nepřítel přecházela divize na výhodné čáře do obrany. V tomto období mělo svůj význam vyjetí velitele divize k plukům na předpokládaném směru hlavního úderu nepřítel. Nejen, že upřesnil přední okraj obrany, ale na místě schválil i rozhodnutí velitelů pluků a vyřešil nezbytné otázky součinnosti. Obranný boj řídil velitel svazku z VS. Po odražení protiúderu nepřítel obdržel svazek úkol přeskupit síly a zahájit útok na směru hlavního úderu armády. Ovládnutím stanovené čáry zabezpečit v součinnosti s pravým sousedem zasazení druhořadové divize armády. Přeskupení jednotek proběhlo v noci. Znovu se ukázala nutnost důsledných propočtů a přesného vymezení pochodových os pro přeskupení. Svojí úlohu sehrála pořádková služba i kontrolní činnost štábu. Přeskupení sil proběhlo včas a jednotky po krátké dělostřelecké přípravě zahájily útok na novém

směru. K zabezpečení zasazení 2. sledu armády jsme plánovali vyjít na určenou čáru hlavními silami divize a vyčlenit devět dělostřeleckých oddílů. Po zasazení druholedové divize zasadit náš pluk

2. sledu k využití rychlého postupu nové zasazené divize a udržet s ní těsnou součinnost. Jakmile jednotky dosáhly okraje výcvikového prostoru bylo cvičení ukončeno.

V průběhu cvičení jsme 3krát přednášeli své návrhy řídicímu cvičení v ruštině. Řídicí cvičení je hodnotil vcelku dobře. Kladl důraz zejména na jejich stručnost, věcnost a správné závěry, poměry sil, přesuny, bojeschopnost. Značnou pozornost jsme věnovali praktické organizaci boje a pronikání přijatých rozhodnutí do vojsk. Ukázalo se, že nemáme vždy přesný přehled o tom, kdo, kdy a jaký úkol obdržel. Rovněž podřízení velitelé (NŠ) často opomíjeli potvrzovat přijetí úkolů a jeho pochopení. Znovu se potvrdilo, jak je nutné pečlivě propočítat, kolik času vyčlenit pro práci vlastního štábu a kolik pro práci podřízených. Dobře se nám osvědčilo doručování grafických bojových nařízení a rozhodnutí velitele útvarům, které jsme rozmnožili na oleátech.

V přípravě dokumentů v ruštině se nám osvědčilo využití sovětské vzorové dokumentace. Před přednesením návrhů je nutná součinnost mezi jednotlivými náčelníky k ujednání způsobu řešení úkolu i též nezbytná součinnost s odbornými náčelníky sousední divize.

Bojová činnost jednotek přes poměrně značné doplnění zálohami probíhala dobře. Jednotky byly vyvedeny na plánované čáry zasazení včas a čas „ač“ byl dodržen. Tempo zteče však bylo v řadě případů velmi pomalé. Příčinou byl poměrně těžký terén, složité zimní podmínky, ale i to, že řidiči bojových vozidel nesprávně vyhodnocovali bažinatý terén a z obavy zapadnutí techniky jeli pomalu. Rezervy se nám projevíly i v rychlé reakci na vydané rozkazy, zejména při změnách bojových sestav. Při přechodu jednotek do obrany ještě dlouho trvá vyhledávání výhodného místa pro vybudování okopů nebo zaujetí věžového postavení. U velitelů čet, osádek se projevily nedostatky v zakreslování palebných náčrtů. Při zimních úpravách a budování okopů důsledně nevyužívali trhaviny k narušení zeminy. Deformační nátěry i maskování techniky bylo vcelku dobré. Byly však nedostatky při dodržování světelné kázně v noci.

V průběhu bojové činnosti nebyly rozehrávány žádné zprávy o uskupení a složení nepřítele. Proto velký význam mělo včasné zasazení **průzkumných orgánů** a jejich kvalitní činnost při získávání zpráv.

Převážná část PzS i bojových průzkumných hlídek nám zjistila, sledovala 80 až 85 % cílů. Byly však i některé, které zjistily jen 50 % cílů. Ukázalo se, že příprava a vycvičenost skupin je rozdílná a neproběhla vždy též jejich kvalitní příprava před zasazením a nebylo udrženo s nimi nepřetržité spojení.

Útvary a jednotky dělostřelectva plnily stanovené úkoly dobře. Zejména jsou vžity zásady potvrzování vydaných rozkazů a budování palebných postavení. Rozvinutí a zaujímání bojových sestav probíhalo ve stanovených časových normách. Byla i dobrá součinnost mezi veliteli pluku i veliteli PDS. Větší pozornost jsme však měli věnovat využití dělostřelectva pro přímou střelbu zejména v obraně.

Jednotky PVO své úkoly plnily vcelku dobře. Osvědčilo se nám, že jeden důstojník oddělení PVO divize se osobně podílel na řízení protiletadlových baterií pluků, které byly vedeny v sestavách provoslových praporů. Palebná postavení PL baterií i protiletadlového útvaru byla zaujímana včas, vybudována i zamaskována. Ukázaly se dobré návyky v řízení palby do baterie v to. Obsluhy radiolokátorů spolehlivě zjišťovaly a vedly vzdušné cíle. Bylo zachyceno a vedeno 100 % všech vzdušných cílů. Nedostatky se projevíly v boji s nízkoleťci cíly, kde zejména u vševojskových jednotek tyto úkoly nejsou důsledně zvládnuty.

Zenijní jednotky splnily dobře úkoly zejména při násilném přechodu řeky LABE. Nedostatkem vševojskových štábů však bylo, že výpisy z grafikonu přepravy nebyly doručeny až na kontrolní propouštěcí místa. Cvičení nám znovu potvrdilo, jak je důležité důsledně vyhodnocovat pochodo- vé osy pro přesuny speciální techniky. V průběhu přesunu jsme museli vyhledávat obtížky pro přesun pontonové jednotky v důsledku nízkých podjezdů apod. Značnou pozornost je nutné věnovat v zimních podmínkách zabezpečení plynulého pohybu dostatečným vyvezením posypového materiálu i zabezpečení sněhových pluhů na jednotlivých osách. Úkoly pro ženijní budování pozorovatelů, budování obrany je nutné vydávat s předstihem a tím vytvořit podmínky pro jejich kvalitní splnění. Dobře bylo v průběhu cvičení využí-

váno pohyblivého odřadu zatarasovacího. Ukázalo se, že nemáme vhodné normalizované prostředky pro maskování v zimě.

Chemické jednotky prokázaly dobrou připravenost. V průběhu vedení bojové činnosti za použití ZHN došlo k situaci, že ve přespěch pravého souseda zasáhlo MSO vlastních jednotek a naopak. Důležitým článkem v této situaci byla součinnost mezi chemickými náčelníky. Ještě před zásahy MSO byla stanovena jejich předpokládaná místa rozvinutí, místa styků velitelů k dohodám, kapacita MSO, regulace na MSO a způsob vytyčení pro noční činnost, příjezdové, odjezdové cesty, jejich označení, způsob průchodů, způsob hlášení pohotovosti a začátek činnosti ve prospěch zasažených jednotek a dobu ukončení speciální očištění. K jednotlivým plánovaným MSO byly prováděny rekognoskace a vzájemná informace o jejich výsledcích. Byly stanoveny i součinnostní signály k zásahu MSO. Splnění těchto úkolů mělo svůj pozitivní význam pro pozdější vlastní činnost jednotek, která probíhala organizovaně v časových normách. Zkušenosti ukázaly, že je nutné větší pozornost věnovat jednotlivým opatřením ochrany proti zbraňům hromadného ničení a zabezpečit důslednou realizaci vydaných nařízení.

Velký význam pro zabezpečení velení měla dobrá **organizace spojení**, která měla některé zvláštnosti. Šlo o spojenecké cvičení, které se vyznačovalo poměrně dlouhým přesunem jednotek a řešením násilného přechodu vodního toku částí sil svazků v součinnosti se sousedem. Součinnostní spojení velitelů a štábů svazků působících vedle sebe je poměrně složité. Na cvičení jsme toto spojení řešili výměnou styčných skupin se spojovacími prostředky. Tím se urychlila a zpřesnila výměna informací. Tento způsob se ukázal jako výhodnější, než vzájemný vstup do rádiových sítí nebo organizování zvláštního směru (nebo sítě). Spojení mezi řídicím cvičením a velitelem divize bylo organizováno zvlášť vyčleněnými spojovacími prostředky se sovětskou obsluhou. Spojení za dalekého přesunu jsme organizovali obvyklým způsobem s tím, že pomocné velitelské stanoviště pro řízení přesunu bylo přibližně ve středu přesunu na výhodném místě tak, aby z něho mohl velitel řídit boj o předmostí i celý násilný přechod vodní překážky. Velmi výhodným se ukázalo utajené rádiové spojení, které měl velitel svazku s veliteli pluků. Hlášení i rozkazy pronikaly velmi rychle, což ovlivnilo celkovou činnost vojsk.

Materiální a zdravotnické zabezpečení úkoly na cvičení splnilo. Ukázalo se však,

že na jednotlivých stupních byla věnována menší pozornost vzájemné informací a předávání zpráv. TVS pluků mělo nedostatek zpráv o vševojskové situaci. Nebyla doceňována ani otázka obrany a ochrany jednotlivých TVS. Plánované přísuny materiálu proběhly včas a jednotky byly průběžně doplňovány. S větší pozorností je nutné vést podrobné přehledy o jednotlivých druzích materiálu. Velmi dobře byla organizována opatření proti omrzlinám, zejména vyvezením dostatečného množství obuvi, oděvů, prádla a zabezpečení sušen. Rozehrané zdravotní ztráty byly správně řešeny a zdravotnické odsuny dobře organizovány. V průběhu cvičení nedošlo k případům omrznutí. Přesuny po železnici byly správně organizovány a proběhly bez vážnějších nedostatků. Ukázalo se však, že je nutné organizovat rekognoskaci pochodových os na nakládací stanice. Při návratu ze cvičení jeden proud vozidel v důsledku husté mlhy sjel z plánované osy přesunu.

V technickém zabezpečení sehrálo svůj význam včasné předsunutí dílenských vyprošťovacích prostředků na základě důsledného vyhodnocení pochodových os do míst technické pomoci a v průběhu bojové činnosti vyhodnocení terénu z hlediska možnosti zapadnutí techniky. Předsunutím vybraných náhradních dílů byly vytvářeny podmínky pro rychlou opravu poškozené techniky a jejího návratu do boje. Svůj pozitivní význam sehrála i dobře organizovaná síť technického zabezpečení. Při násilném přechodu řeky LABE se osvědčilo včasné organizování záchranné a vyprošťovací služby v úzké součinnosti s operačním a ženijním náčelníkem divize. Přesto, že v přípravě na cvičení byla přijímána opatření k zabezpečení činnosti specialistů v poli, ukázalo se, že nebyla důsledně splněna, zejména k zabezpečení pro práci v noci i ohřevu specialistů, při opravě techniky v poli v zimních podmínkách.

Stranickopolitická práce byla zaměřena k plnění politických i odborných cílů cvičení. Zabezpečovala vysoký morální politický stav drtivé většiny jednotek. V řídicí činnosti usilovalo PO o přimknutí této práce k dané bojové situaci. Těžiště bylo položeno do práce zejména se zálohami, štáby a specialisty. SPP pozitivně ovlivňovala aktivitu vojáků, organizovanost, kázeň, bojové chování, dodržování bezpečnostních opatření i úroveň materiálního a zdravotnického zabezpečení. Velká pozornost byla věnována poskytování pomoci politického aparátu v útvech, kde trvale pracovalo 60 % příslušníků PO. U útvarů plnících rozhodující úkoly ovlivňoval činnost NPO

osobně. Tím byl naplňován článek 73 Polního řádu.

Projevily se i rezervy v práci. Poznatky získané z vojsk byly v kolektivu PO málo zobecňovány a ne vždy využity ke zkvalitnění řízení SPP. Slabší kontakt byl s pracovníky zařazenými na TVS a řízení ZVP útvarů druhů vojsk, které neplnily rozhodující úkol. Ukázalo se, že je nutné v průběhu cvičení svolat porady PO se ZVP útvarů k ujednání postupu další práce a lepší orientaci. V důsledku toho nepovažovali i někteří ZVP útvarů za nutné porady se ZVP praporů.

Takováto potřeba se konkrétně projevila před zahájením přesunu divize nebo po vydání úkolů k přechodu do obrany. Na druhé straně je nevýhodné svolávat ZVP v období, kdy se divize připravovala k zasedání a tato činnost vyžadovala osobní přítomnost ZVP u vojsk. Předběžná nařízení byla doručována včas. Určité disproporce vznikaly ve včasném doručení bojových nařízení i jejich malé stručnosti.

PO svazku zpracovalo kvalitní popularizující a pro plnění dalších úkolů mobilizující dopis velitele a NPO vojskům. Dopis byl doručen k útvarům včas. S tímto dokumentem se však důsledně nepracovalo a někteří velitelé ještě druhý den o něm nevěděli. Poučení z toho plyne, že sebestlepší dokument není nic platný, pokud jej nedovedeme k lidem, kteří jej mají mezi vojáky realizovat. Některé nedostatky se projeví v informačním systému zejména v opožděném doručování informací. Rezer-

vy byly i v řešení obsahu nedostatků, které se v jednotkách vyskytovaly.

V průběhu cvičení, v družném úsilí se stranickými funkcionáři zabezpečovalo PO pravidelnou a nepřetržitou práci stranických organizací. Stranické organizace měly jednoznačně pozitivní vliv na řešení problémů, zejména ve štábech. Přesto se ukázaly některé rezervy ve zkvalitňování obsahu práce s vedoucími stranických skupin v prosazování a využívání stranických metod práce funkcionářů a všech komunistů při zabezpečování bojových úkolů a při ovlivňování činnosti jednotek. V náročnějším uplatňování stranického vlivu na činnost vedoucích funkcionářů. Je nutné se vyvarovat dublování velitelských opatření.

Stranické organizace měly rozhodující podíl na konkrétním plnění MPP a agitací práce i na tom, že objasňování úkolů cvičení bylo spojováno s objasňováním vnitřní a mezinárodní politické situace. Ideově výchovná práce byla zaměřena k internacionální výchově, k objasňování aktuálních mezinárodních a vnitropolitických otázek, cílů cvičení a mobilizaci příslušníků svazku k jejich příkladnému plnění.

V průběhu cvičení byla posílena vlastenecká a internacionální výchova vojáků, třídní a bratrské vztahy příslušníků ČSLA a Sovětské armády. Upevnilo se přesvědčení vojáků ze zálohy i základní služby o správnosti vojenskopolitické linie XV. sjezdu KSČ.